

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут**

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Наталія ЗАМКОВА
Наталія ЗАМКОВА

10 березня 2021 р.

ПРОГРАМА

вступних фахових випробувань

освітній ступінь	«магістр»
галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	051 «Економіка»
освітня програма	«Міжнародна економіка»

Вінниця 2021

ВСТУП

Програма вступних фахових випробувань зі спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» для здобуття освітнього ступеня магістра підготовлена на основі освітньо-професійної програми та є науково-методичним документом, який забезпечує комплексний підхід до оцінки рівня теоретичної та практичної підготовки вступників до професійної діяльності.

Програма вступних фахових випробувань для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» базується на нормативних дисциплінах професійного спрямування і складена відповідно до місця та значення дисциплін за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньою програмою бакалавра «Міжнародна економіка» спеціальності 051 «Економіка» і охоплює всі модулі дисциплін.

Вступне випробування складається з тестової перевірки знань, що формують уміння, визначені кваліфікаційною характеристикою.

Програма охоплює основні напрями, складові та завдання міжнародної економіки й інтегрує такі дисципліни:

- Міжнародна економіка;
- Міжнародна економічна діяльність України;
- Європейська інтеграція;
- Економіка і фінанси підприємства.

Розділи програми підготовлені на основі програм дисциплін, що увійшли до складу кваліфікаційного екзамену.

Програма складається з наступних розділів:

Вступ.

1. Основний зміст.
2. Список рекомендованих джерел.

При підготовці до вступних фахових випробувань абітурієнтам рекомендується користуватися літературою, список якої наведено у кінці програми.

1. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

1.1. Міжнародна економіка

Міжнародна економіка: предмет, структура, місце серед інших економічних дисциплін. Спільні риси міжнародної економіки та економічної теорії. Відмінності між міжнародною економікою та економічною теорією. Структура міжнародної економіки як галузі знань.

Основні поняття і категорії міжнародної економіки. Базові поняття міжнародної економіки: міжнародний поділ праці; ринки: внутрішній, національний, міжнародний, світовий. Міжнародна торгівля як головна форма міжнародної економіки. Економічна рівновага на світовому ринку.

Сутність і середовище сучасної міжнародної економіки. Світове господарство та характерні особливості його розвитку. Політико-правове, економічне, соціально-культурне та інфраструктурне середовище міжнародної економіки.

Форми та фактори міжнародного поділу праці (МПП). Природно-географічні умови розташування країн. Науково-технічний прогрес. Соціально-економічні умови. Елементи сучасного МПП: міжнародна спеціалізація виробництва та міжнародне виробниче кооперування.

Форми, рівні та суб'єкти МЄВ в системі світового господарства. Рівні міжнародних економічних зв'язків країн. Основні форми міжнародних відносин. Основні принципи міжнародної економіки. Учасники міжнародних економічних відносин.

Сутність і структура середовища МЄД. Внутрішнє і зовнішнє середовище МЄД. Форми і види МЄВ. Закони функціонування МЄВ. Регулювання МЄВ. Зовнішньоекономічна діяльність країн та їх суб'єктів. Класифікація зовнішнього середовища.

Економічне середовище МЄД. Моніторинг економічного середовища на підставі індексу економічної свободи. Оцінка економічного середовища за індексом конкурентоспроможності. Форми оцінювання міжнародними рейтинговими агенціями.

Політико – правове середовище МЄД. Політико-правове середовище даної країни і країни-партнера. Політичний ризик, види політичних ризиків. Складові політико-правового середовища.

Соціокультурне середовище та його вплив на МЄД. Об'єкти соціокультурного середовища МЄВ та їх характеристика. Методики моніторингу соціокультурного середовища країн.

Міжнародна торгівля товарами та її місце в міжнародних економічних відносинах. Загальний обсяг міжнародної торгівлі товарами. Історичні витоки формування міжнародних торговельних відносин. Суб'єкти та об'єкти міжнародної торгівлі товарами.

Основні показники міжнародної торгівлі товарами. Показники об'єму міжнародних торговельних відносин. Показники за критерієм структури міжнародних торгових відносин. Показники динаміки міжнародних торговельних відносин. Показники результативності міжнародних торговельних відносин.

Товарна структура міжнародної торгівлі товарами. Торгівля сировинними товарами. Торгівля промисловими товарами, машинами, устаткуванням. Проблема обмеженості природних ресурсів. Основні організаційно-економічні форми міжнародної торгівлі.

Ціноутворення в міжнародній торгівлі. Світові ціни та їх характерні ознаки. Основні види світових цін. Базисні умови поставки та правила Інкотермс. Трансферні ціни. Способи визначення світових цін на різні види продукції.

Види, форми і методи міжнародної торгівлі. Види міжнародної торгівлі. Торгівля за кооперацією. Компенсаційна торгівля. Класифікація форм міжнародної торгівлі. Основні методи міжнародної торгівлі. Види торговельних посередників. Організаційно-правові форми посередницької діяльності.

Світовий ринок послуг: сутність, виникнення та стадії його розвитку. Економічна природа послуги. Поняття і визначення світового ринку послуг. Структура світових послуг. Еволюція світового ринку послуг. Циклічний характер розвитку світового ринку послуг.

Підходи до класифікації послуг. Класифікація послуг за методикою МВФ, ОЄСР, ЮНКТАД та поза системою міжнародних організацій.

Ринок світових фінансових послуг. Поняття і сутність світового ринку фінансових послуг. Основні види міжнародних фінансових послуг.

Міжнародні консалтингові та страхові послуги. Поняття і сутність міжнародних консалтингових послуг. Страхові послуги на світовому ринку. Економічна природа страхування. Основні організаційні види сучасних страхових компаній.

Міжнародні туристичні послуги. Поняття і характерні особливості міжнародного туризму. Розподіл туристичних макрорегіонів. Європейські субрегіони. Американські субрегіони. Африканські субрегіони. Найбільш розвинуті туристичні регіони світу. Міжнародне співробітництво у сфері туризму.

Сутність та рівні регулювання міжнародної торгівлі (МТ). Принципи регулювання міжнародної торгівлі. Система регулювання МТ. Режими регулювання МТ на міждержавному рівні.

Роль міжнародних організацій у регулюванні міжнародної торгівлі товарами. Сутність і поняття міжнародної організації. Міжнародні організації з регулювання торгівлі. Функції СОТ. Функції ЮНКТАД.

Особливості регулювання міжнародної торгівлі послугами. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі послугами. Засоби регулювання транскордонного переміщення послуг. Міжурядові організації з регулювання міжнародної торгівлі послугами у різних сферах.

Цілі та складові національної системи регулювання зовнішньої торгівлі. Моделі зовнішньоторговельної політики. Форми протекціонізму. Номінальний та реальний рівні протекціонізму. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі.

Тарифне регулювання міжнародної торгівлі. Складові митно-тарифного регулювання. Оптимальний тариф. Економічна роль тарифів. Економічна сутність мита. Функції мита. Класифікація мита. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі. Економічна сутність нетарифних обмежень зовнішньої торгівлі.

Сутність та передумови міжнародного руху капіталу. Головні передумови міжнародного руху капіталу. Форми міжнародного руху капіталу. Інфраструктура міжнародних ринків капіталів. Основні риси сучасної міграції капіталів.

Класифікація міжнародних інвестицій. Сутність і визначення міжнародних інвестицій. Класифікація міжнародних інвестицій. Прямі іноземні інвестиції. Основні організаційні форми іноземного інвестування в Україні. «Промисловий інвестор». Портфельні інвестиції та основні види цінних паперів, що використовуються у світовій практиці.

Методи міжнародної інвестиційної діяльності та її регулювання. Контракти (неакціонерні) форми інвестування. Франчайзинг. Підрядне виробництво. Проекти «під ключ». Спільне підприємництво: переваги та недоліки. Стратегічні альянси: злиття і придбання, поглинання, вільні економічні зони, офшорні зони. Паушальний податок.

Іноземне інвестування в Україні. Суб'єкти іноземного інвестування в Україні та їх характерні ознаки. Переваги розміщення прямих іноземних інвестицій в Україні. Основні засади регулювання іноземних інвестицій на національному рівні. Міжнародні угоди щодо регулювання інвестиційної діяльності.

Суть, поняття, історія розвитку ТНК. Еволюція виникнення ТНК. Перші визначення ТНК в історії економічної думки світу.

Фактори розміщення і причини виникнення ТНК. Особливості виникнення і розміщення провідних ТНК світу. Період інтенсивного росту ТНК. Головні переваги ТНК.

Прямі іноземні інвестиції і ТНК. Позитивні і негативні риси діяльності ТНК.

Значення ТНК в міжнародних економічних відносинах. Процеси транснаціоналізації в сучасній економіці світу. Організація внутрішньофірмового міжнародного виробництва. Основні джерела ефективної діяльності ТНК.

Сутність і мотивація міжнародного бізнесу. Поняття і економічна сутність міжнародного бізнесу. Основні причини здійснення міжнародного бізнесу. Характерні риси міжнародного бізнесу.

Умови розвитку міжнародного бізнесу. Етапи розвитку міжнародного бізнесу. Комерційна ера та її особливості. Ера експансії. Ера концесій. Ера національних держав. Ера глобалізації.

Основні форми міжнародного бізнесу. Найбільш поширені форми організації міжнародного бізнесу на сучасному етапі. Експорт. Ліцензування. Фактори, що стримують розвиток міжнародного бізнесу на сучасному етапі.

Вільні економічні зони (ВЕЗ) та їх роль в розвитку міжнародного бізнесу. Поняття та економічна сутність вільної економічної зони. Головні цілі створення ВЕЗ. Види вільних економічних зон.

Сутність та форми міжнародного кредиту. Економічна сутність міжнародного кредиту. Суб'єкти міжнародного кредиту. Принципи та функції міжнародного кредитування. Фактори поширення міжнародних кредитних відносин. Класифікація міжнародних кредитів.

Світовий ринок позикових капіталів: структура і тенденції розвитку. Кредитування зовнішньої торгівлі та міжурядові позики. Основні форми міжнародного кредитного експорту та імпорту. Економічна сутність міжурядових позик. Принципи погашення міжурядових позик.

Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації. Головні міжнародні фінансові організації. Міжнародний валютний фонд (МВФ). Основні механізми фінансування МВФ. Світовий банк та його структура. Європейський банк реконструкції та розвитку. Європейський інвестиційний фонд. Паризький та Лондонський клуби кредиторів.

Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями. Особливості членства України у Міжнародному валютному фонді та інших світових кредитних організаціях. Позитивні приклади інвестиційних проектів МБРР в Україні. Північний інвестиційний банк.

Суть, причини і види міжнародної міграції робочої сили. Економічна сутність міжнародної міграції робочої сили. Основні види міжнародної міграції робочої сили. Рівні міжнародної міграції робочої сили. Види міжнародної міграції за рівнем кваліфікації робочої сили. Причини міжнародної міграції робочої сили.

Форми і основні напрями сучасних міграційних потоків. Формування світового ринку праці, його функції та характерні риси. Найважливіші центри тяжіння робочої сили. Північно- та Південно-Американський регіон, Західна Європа, Південно-Східна та Західна Азія. Австралія та країни Південної і Центральної Африки.

Наслідки міграції робочої сили. Основні переваги країн-донорів та країн-реципієнтів робочої сили. Соціально-економічні наслідки міграції робочої сили.

Регулювання міжнародних міграційних процесів. Імміграційне законодавство країн-експортерів робочої сили. Міжнародна організація праці (МОП) та її функції. Міжнародна організація міграції.

Сутність та сучасні особливості міжнародних науково-технічного обміну. Основні форми міжнародного науково-технічного обміну між країнами. Чинники бурхливого міжнародного науково-технічного обміну. Головні форми реалізації науково-технічних досягнень.

Міжнародна передача технологій. Сутність і визначення технології. Головні причини міжнародної передачі технологій. Світовий ринок технологій. Основні об'єкти міжнародного технологічного обміну. Способи комерційної та некомерційної передачі технологій. Основні форми передачі технологій.

Міжнародне технічне сприяння. Технологічні гранти. Співфінансування технічного сприяння. Міжнародний лізинг. Технополіси і технопарки.

Міжнародне регулювання науково-технічних відносин. Економічна послідовність міжнародної передачі технологій. Інноваційна політика. Основні методи та інструменти державної інноваційної політики. Паризька конвенція прав власності. Європейська патентна організація. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Основні міжнародні угоди з питань регулювання передачі технологій.

Сутність світової валютної системи і загальні відомості про валюту. Основні причини формування валютних відносин. Поняття і характерні ознаки валюти і валютних відносин.

Валютна система та її функціональна структура. Економічна сутність валютної системи. Головна мета і ознаки валютної системи. Етапи розвитку валютної системи. Рівні валютної системи. Національна валютна система. Регіональна валютна система. Світова валютна система. Основні елементи валютної системи.

Загальна характеристика світового валютного ринку. Поняття світового валютного ринку. Характерні ознаки та особливості валютного ринку. Суб'єкти валютного ринку. Основні операції, що проводяться на валютному ринку. Операції «спот». Ф'ючерсні контракти. Форвардні угоди. Операції «своп».

Механізм та інструменти валютного регулювання. Рівні валютного регулювання. Валютний курс. Види валютних курсів. Валютне котирування. Купівельна спроможність (сила) валюти. Паритет купівельної спроможності. Валютна політика та її основні аспекти. Основні форми валютної політики. Інструменти валютного регулювання.

Сучасні тенденції розвитку транспорту в контексті світової динаміки. Міжнародні транспортні відносини. Транспорт та його роль у забезпеченні ефективного функціонування економіки. Класифікація транспортних відносин. Основні етапи перевезення товарів. Суб'єкти міжнародних транспортних відносин.

Сутність та основні фактори розвитку міжнародної економічної інтеграції. Інтернаціоналізація виробництва. Поняття міжнародної економічної інтеграції. Основні чинники міжнародної економічної інтеграції.

Статичні та динамічні ефекти інтеграції. Ефект створення торгівлі в результаті інтеграції. «Ефект доміно». Демонстраційний ефект.

Форми та особливості регіональної економічної інтеграції. Північноамериканське об'єднання НАФТА. Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Азіатсько-тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС). Карибський спільний ринок (КАРІКОМ). Спільний ринок країн Південної Америки (МЕРКОСУР). Південноамериканська зона вільної торгівлі (САФТА).

Перші політичні проекти об'єднання європейських держав. «Проект вічного миру» Е. Канта. Нові проекти європейського об'єднання.

Утворення Європейського об'єднання вугілля й сталі (ЄОВС): структура, принципи діяльності та значення.

Римські угоди 1957 року: створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС або «Спільний ринок»).

Поширення інтеграції в Західній Європі та інституалізація ЄЕС у 1960-1970-х роках.

Активізація інтеграційних процесів в Західній Європі у 1980-х- 1992 роках. Економічні та політичні передумови прийняття Єдиного європейського акту, його основні положення.

Утворення Європейського Союзу.

Інституційна база взаємовідносин Україна – Європейський Союз (ЄС). Адаптація законодавства України до законодавства ЄС.

Торговельне та інвестиційне співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Зовнішня торгівля України з країнами Європейського Союзу.

Економічні та політичні можливості інтеграції України до Європейського Союзу. Перспективи та завдання європейської інтеграції України. Формування євро регіонів за участю України.

Проблеми інтеграції України до ЄС.

Сучасні концепції та наукові школи глобалістики. Фінансова глобалізація.

Глобалізація світової економіки: сутність, форми прояву, наслідки. Основні риси світової глобалізації економіки.

Позиціонування України та її національні інтереси у сфері міжнародної економіки. Національні економічні інтереси України у сфері МЕН.

Україна як суб'єкт міжнародних торговельних та інвестиційних відносин. Аналіз сучасного стану зовнішньої торгівлі України. Заходи адаптації України до системи глобальної торгівлі.

Основні напрями підвищення конкурентоспроможності української економіки.

1.2. Міжнародна економічна діяльність України

Предмет курсу: природа та визначення міжнародної економічної діяльності. Міжнародна економічна система: сутність та структура. Показники та оцінка розвитку міжнародної економічної діяльності в системі відкритої економіки України.

Відкрита економіка. Сукупність національних економік. Класифікація країн за рівнем соціально-економічного розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Міжнародне економічне співробітництво.

Платіжний баланс: показник та фактор міжнародної економічної діяльності. Оптимізація платіжного балансу. Структура платіжного балансу.

Світове господарство та міжнародний ринок. Світове господарство як системна цілісність та динамічний організм. Міжнародний ринок.

Критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Формування ефективної системи міжнародної економічної діяльності України. Рівні економічної діяльності. Класифікаційна належність конкретних суб'єктів.

Мікроекономічний рівень. Суб'єкти міжнародної підприємницької діяльності. Функціональні відмінності мікроекономічного рівня. Мікроекономічні форми співробітництва. Регулятивні мікроекономічні структури.

Макроекономічний рівень. Макроекономічні класифікаційні групи органів регулювання міжнародної економічної діяльності: загальнодержавні; координаційні; галузеві; територіальні; спеціалізовані функціональні.

Між- або наддержавний рівень. Сучасні тенденції розвитку світогосподарської системи. Економічна і соціальна рада ООН. Група Світового банку. Пріоритети міжнародної економічної діяльності.

Факторні передумови міжнародної торгівлі України. Фактори первинного та вторинного характеру. Товарна структура зовнішньої торгівлі України.

Експортно-імпортна політика України. Експортний потенціал України. Експортна діяльність та структура експорту України. Пріоритети експортної політики України.

Імпортна політика України. Структура імпорту України. Основні напрямки оптимізації імпорту в Україні.

Особливості торгівлі товарами України з регіонами світу. Основні постачальники української продукції на національний та зовнішній ринок. Перспективна модель національної спеціалізації. Пріоритети державної політики регулювання міжнародної торгівлі України.

Бартерні операції. Зустрічна торгівля або товарообмінні операції. Форми міжнародної зустрічної торгівлі.

Торговельні компенсаційні операції. Компенсаційні угоди. Зустрічні закупівлі. Авансові закупівлі. Угоди типу «офсет». Угоди типу «світч». Викуп застарілої продукції. Операції з давальницькою сировиною. Толлінг.

Промислові компенсаційні операції. Форми промислових компенсаційних операцій. Операції «бай-бек». Угода про експлуатаційну компенсацію. Договір цесії.

Поняття міжнародної торгівлі послугами. Послуги як самостійний об'єкт торгівлі та «супровід» товару, що продається. Міжнародна природа послуги. Види міжнародних послуг та їх класифікація. Структурно-галузеві компоненти та виробничо-комерційні операції.

Особливості становлення ринку послуг в міжнародній економічній діяльності України. Експорт послуг України. Імпорт послуг України.

Інформаційні та електронні послуги як динамізуючий чинник міжнародної економічної діяльності.

Реклама та PR в міжнародній економічній діяльності. Завдання реклами. Обсяг рекламного ринку України. Основні засоби реклами. Паблік-рілейшенз. Маркетингове дослідження. Інформаційне дослідження.

Транспортні послуги та їхня роль у міжнародній економічній діяльності України. Геостратегічні перспективи транспортного забезпечення міжнародного співробітництва України.

Водний транспорт: світові тенденції та українські особливості.

Сухопутний транспорт України. Залізничний транспорт: сучасні тенденції та роль у міжнародній економічній діяльності. Міжнародні автоперевезення.

Міжнародні послуги авіатранспорту України. Авіатранспортні сполучення: стан та перспективи розвитку.

Україна в системі міжнародних транспортних коридорів. Роль транспорту для міжнародної комерційної діяльності.

Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму. Поняття міжнародного туризму. Динаміка розвитку міжнародного туризму по регіонах світу. Туристичні ресурси. Туристичні послуги. Основні чинники розвитку міжнародного туризму.

Суб'єкти та види міжнародного туризму.

Розвиток та регулювання міжнародного туризму в Україні. Класифікація туристичних потоків. Закон України «Про туризм». Потенціал туристичної галузі. Головні завдання розвитку туристичного бізнесу.

Природа лізингу. Суб'єкти та об'єкти лізингу. Сутність лізингу. Поняття міжнародного лізингу згідно із Законом України «Про лізинг». Характерні ознаки лізингу.

Класифікація лізингових операцій: за суб'єктним складом та характером участі суб'єктів у лізингових операціях; за характером об'єкта лізингу та типу лізингового майна; за терміном тривалості дії угоди; за кількістю операцій; за цільовим призначенням угоди; за сектором ринку; за фінансовими джерелами; за характером лізингових платежів; за умовами амортизації.

Перевага та недоліки лізингу.

Регуляторна політика здійснення лізингових операцій в Україні. Законодавство України з питань регулювання лізингових операцій.

Сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу. Основні риси сучасної міграції капіталів. Найважливіші причини вивезення капіталів.

Специфіка участі України в міжнародних інвестиційних ринках. Загальне правове поле інвестиційної діяльності в Україні. Прямі інвестиції в Україну по країнах світу. Структура іноземних інвестицій за видами економічної діяльності. Спеціальні заходи щодо стимулювання припливу іноземних інвестицій.

Специфічні форми транснаціоналізації України в умовах ринкових перетворень. Особливості та новітні тенденції. Міжнародні транснаціональні корпорації. Промислово-фінансові групи. Антимонопольне законодавство. Спільна підприємницька діяльність.

Сучасні тенденції міжнародного руху технологій. Суб'єкти та об'єкти світового ринку технологій. Технологічний обмін. Передача технологій. Трансферти технологій. Основні канали обміну технологій. Комерційні форми міжнародної передачі технологій. Некомерційні форми поширення інформації.

Інформатизація як важливий інструмент науково-технічного співробітництва. Еволюція розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій. Структура ринку інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Технологічні парки в стратегії розвитку відкритої економіки. Науково-технічні зони. Інноваційні центри (бізнес-інкубатори). Технологічні парки. Технополіси. Основні функціональні характеристики та показники діяльності технологічних парків в Україні.

Макроекономічна політика України в контексті сучасного НТП. Об'єктивні передумови розвитку міжнародних науково-технічних відносин. Науково-технічна та інноваційна політика України. Фінансова та організаційна підтримка науки. Зростання інтелектуального потенціалу та науково-технологічних інновацій як необхідна складова стійкого економічного розвитку України.

Ознаки та головні функції міжнародної валютно-фінансової системи. Міжнародний грошовий ринок. Міжнародний кредитний ринок.

Особливості сучасної торгівлі фінансовими інструментами: валютою, кредитом, цінними паперами. Інструменти валютних операцій. Фінансовий, комерційний та фірмовий кредити. Овердрафт. Рамбурс. Євроакції, єврокредити, єровекселі. Депозитні сертифікати. Депозитарні розписки. Види цінних паперів за класифікаційними ознаками.

Проблеми залучення України до міжнародного валютного ринку. Заходи щодо валютного регулювання в Україні. Валютні цінності. Учасники валютного регулювання в Україні. Валютні обмеження щодо руху капіталів.

Ринок цінних паперів: місце та функції в міжнародній економічній діяльності України. Сутність і роль фондового ринку. Основні види цінних паперів, які можуть випускатися і обертатися в Україні. Характерні риси сучасного ринку цінних паперів в Україні. Проблеми розвитку ринку цінних паперів в Україні.

Державне регулювання фондового ринку в Україні. Основні етапи та показники розвитку фондового ринку України. Засоби прямого та непрямого втручання держави щодо регулювання фондового ринку. Причини державного регулювання фондового ринку. Головні тенденції розвитку міжнародних фондових ринків.

Зовнішній борг: структура, обслуговування, визначення оптимальності, показники. Природа зовнішнього боргу. Паризький клуб офіційних кредиторів. Торонтські умови. Лондонський клуб приватних кредиторів. План Брейді. Форми фінансової підтримки країн, що розвиваються. Фактичні показники зовнішньої заборгованості України по відношенню до ВВП.

Зовнішня заборгованість держави в умовах перехідного періоду ринкової трансформації. Механізм надання кредитів Міжнародним валютним фондом. Структура та обсяг зовнішньої заборгованості країн Східної Європи.

Особливості зовнішньої заборгованості України. Сучасний стан зовнішнього боргу України. Об'єктивні та суб'єктивні фактори виникнення зовнішнього боргу України. Характерні ознаки еволюції державного зовнішнього боргу України. Ключові економічні показники розвитку України. Динаміка державного зовнішнього боргу України.

Вирішення боргової проблеми: реструктуризація, підвищення ефективності використання іноземних інвестиційних позик. Основні джерела погашення зовнішнього боргу. Основні шляхи подолання боргової кризи.

Стратегія управління державним зовнішнім боргом України. Основні цілі та принципи стратегічного управління. Управління зовнішнім боргом. Основні заходи регулювання та напрямки управління зовнішнім боргом.

Специфіка процесів інтернаціоналізації України на сучасному етапі. Економічна сутність інтернаціоналізації. Найбільш істотні фактори прискорення розвитку української економіки. Глобалізація та регіоналізація світової економіки. Передумови міжнародної економічної інтеграції.

Східний вектор у міжнародній діяльності України. Режими співробітництва України з країнами ЄС. Експортно-імпорتنі відносини України з країнами СНД. Зони вільної торгівлі в рамках СНД. Участь України в Єдиному економічному просторі.

Європейський вектор зовнішньоекономічної діяльності України. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС. Зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами ЄС. Перспективи та завдання європейської інтеграції України. Формування єврорегіонів за участю України.

Чорноморський вектор міжнародної економічної діяльності. Розвиток економічного співробітництва України в Чорноморському регіоні. Напрями співробітництва з країнами ЧЕС. Створення зони вільної торгівлі в рамках ЧЕС. Роль ЧЕС в сучасній геополітиці. Доцільність участі України в ЧЕС.

Напрями підвищення конкурентоспроможності української економіки. Сутність конкурентоспроможності національної економіки. Основні підходи до оцінки конкурентоспроможності національної економіки.

Митно-тарифне регулювання: міжнародна практика та українські реалії. Основні мотиви використання митного тарифу. Класифікація митних тарифів. Перелік імпорتنих товарів, звільнених від митного оподаткування при ввезенні в Україну.

Нетарифне регулювання. Основні інструменти нетарифного регулювання. Ліцензування. Квотування. Субсидування експортного виробництва.

Сучасні форми протекціонізму. Природа політики протекціонізму та її вплив на національну економіку. Основні форми обмежень на ввезення продукції згідно із класифікацією СОТ. Основні напрямки антидемпінгової політики.

Поняття та складові економічної безпеки держави. Поняття і сутність міжнародної та національної економічної безпеки. Економічний потенціал країни. Основні складові економічної безпеки країни.

Загрози економічній безпеці України. Інституціональна сфера. Соціальна сфера. Фінансова безпека. Тінізація та корумпованість української економіки. Структурні диспропорції. Недосконалість системи інноваційного розвитку. Застарілість виробничої інфраструктури.

Актуальні проблеми економічної безпеки України на макро- та макрорівнях. Визначення геоekonomічних орієнтирів формування відкритої економіки України. Енергетична безпека. Основні заходи щодо забезпечення економічної безпеки країни.

Доцільність вступу України до НАТО. Основні напрямки діяльності НАТО. Оцінка економічних наслідків залучення України до НАТО. Економічний зміст рамкового документа «Партнерство заради миру».

1.3. Європейська інтеграція

Передумови розвитку інтеграційних процесів в Європі. Генеза «Європейської ідеї» на різних етапах європейської історії. Дискусії про об'єднання Європи після Другої світової

війни. Історичні факти й події в Європейському Союзі. Історичні етапи формування ЄС. Цілі, цінності та принципи побудови ЄС. Поняття інтеграції. Інтеграція та співробітництво. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів. Розвиток інтеграційних процесів у контексті глобалізації. Взаємозалежність та інтеграція. Роль інститутів ЄС у виробленні та імплементації спільних політик.

Єдиний (спільний) ринок як одна з форм міжнародної економічної інтеграції. Інституційні засади функціонування спільного ринку ЄС. Базові свободи єдиного ринку.

Поняття «товар» у правових джерелах ЄС. Умови реалізації вільного руху товарів та послуг в ЄС: ліквідація митних та рівнозначних за ефектом до митних зборів, усунення кількісних і рівнозначних ним обмежень та контроль за заходами у сфері непрямого оподаткування. Імперативні вимоги щодо застосування обмежень вільного руху товарів. Технічні норми та стандарти в ЄС. Принцип взаємного визнання.

Вільний рух осіб та свобода підприємницької діяльності. Регулювання вільного руху осіб в ЄС. Поняття робітника-мігранта. Свобода пересування робочої сили та її обмеження. Візовий збір ЄС. Основні засади вільного руху капіталу.

Історія та порядок створення європейського валютного союзу. Поняття економічного та валютного союзу ЄС. Критерії приєднання до європейського валютного союзу (Маастрихтські критерії). Теорія оптимальних валютних зон в європейському валютному союзі.

Механізм переходу від національних грошових одиниць до євро. Проблеми та переваги ведення єдиної валюти ЄС. Вплив євро на світові фінансові ринки та міжнародну економіку.

Форми координації економічної політики держав-учасниць. Європейська система центральних банків як базовий елемент Європейського валютного союзу. Основні напрями реалізації фінансової та монетарної політики ЄС. Європейський валютний фонд. Бюджетна політика ЄС. Захист вкладників та стабільність банківської системи як умова євроінтеграції.

Регіональна політика Європейського Союзу. Теорія регіональної конвергенції в ЄС. «Європа регіонів». Сутність та етапи формування європейської регіональної політики та політики згуртування. Номенклатура територіальних статистичних одиниць. Принципи регіональної політики ЄС. Механізми та інструменти реалізації регіональної політики. Особливості формування соціальної політики ЄС. Європейське бюро підбору персоналу (EPSO). Сутність та типологія європейських соціальних моделей.

Організаційно-правові засади формування спільної аграрної політики ЄС. Принципи формування спільної аграрної політики (САП) ЄС. Нові складові спільної аграрної політики Європейського Союзу. Особливості організації ринка сільськогосподарської продукції. Мінімальна ціна на аграрну продукцію: теоретичні засади впровадження, економічні наслідки. Механізми ціноутворення на ринку сільськогосподарської продукції ЄС.

Методичні підходи до оцінки інноваційності розвитку країн ЄС. Інноваційні чинники конкурентоспроможності країн ЄС. Формування та реалізація інноваційної політики на загальноєвропейському, національному і регіональному рівнях. Фінансова підтримка малих і середніх підприємств, як основний інструмент стимулювання інноваційної діяльності. Витрати на НДДКР у країнах-членах ЄС. Стратегія ЄС «Європа - 2020». Інституціональне забезпечення інноваційного розвитку. Ступені децентралізації країн-членів ЄС-27.

Сутність науково-технічної політики в економічному просторі ЄС. Місце спільної енергетичної політики у системі компетенцій ЄС. Енергетична стратегія ЄС: пріоритети реалізації. Енергоефективність. Об'єднаний енергетичний ринок. Захист споживачів і безпека. Технологічні зрушення. Зовнішній вимір європейського енергетичного ринку. Програмні засади реалізації правової політики ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах.

Сутність, цілі та завдання конкурентної політики ЄС. Правові та організаційні аспекти конкурентної політики ЄС. Джерела конкурентного права ЄС. Повноваження інституцій ЄС у сфері конкурентної політики. Національні антимонопольні органи держав-членів. Правові

засади регулювання конкуренції в ЄС. Угоди та узгоджені дії, що обмежують конкуренцію; зловживання домінуючим становищем на ринку; злиття та поглинання підприємств; державна допомога та державні підприємства. Інституційний механізм забезпечення провадження політики у сфері конкуренції. Конкурентна політика держави: механізм реалізації. Трансмісійний механізм конкурентної політики держави. Активна державна КП. Контроль за концентрацією підприємств.

Передумови формування та загальна характеристика єдиної торговельної політики ЄС. Роль інституцій ЄС у здійсненні єдиної торговельної політики. Внутрішнє торговельне законодавство ЄС. Міжнародні торгово-економічні договори Співтовариства. Комунітарні та національні повноваження у сфері торгівлі. Особливості регулювання зовнішньої торгівлі в ЄС. Митно-тарифне регулювання зовнішньої торгівлі ЄС. Спільна зовнішня і безпекова політика ЄС: від національних інтересів до спільних цінностей. Аналіз обсягу товарів, які експортуються в Європу. Митний союз. Спільна митна політика Європейського Союзу та співробітництво з Україною. Єдиний митний тариф спільноти. Зони вільної торгівлі. Практика застосування нетарифних обмежень у зовнішній торгівлі ЄС.

Стратегія розширення ЄС та досвід коінтеграції нових-країн членів. Процедура приєднання. Критерії вступу. Процес переговорів про вступ. Ретроспективний аналіз відносин України та Європейського Союзу. Співробітництво України та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Східне партнерство. Пріоритети євро-українських відносин.

Обґрунтування дорожньої карти законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони на 2019 – 2020 роки. Політичний діалог, національна безпека та оборона. Інтелектуальна власність. Технічні бар'єри в торгівлі. Митні питання. Фінансові послуги. Енергетика та енергонезалежність. Підприємництво. Сільське господарство та розвиток сільських територій. Цінні папери. Навколишнє природне середовище.

Створення системи захисту фінансових інтересів України та Європейського Союзу. Програми ЄС, технічна, фінансова та макрофінансова допомога ЄС. Програма «Горизонт 2020» (Horizon 2020). Структура Програми Horizon 2020. Компоненти Програми Horizon 2020. Умови участі в Програмі Horizon 2020. Програма COSME. Розміщення бізнес-пропозиції в мережі EEN.

Програма «Креативна Європа». Особливості захисту, розвитку та популяризації культурного та лінгвістичного різноманіття і зміцнення конкурентності культурного та креативного секторів Європи. Макрофінансова допомога. Технічна та фінансова допомога. Програма підтримки громадянського суспільства. Програма підтримки приватного сектору України EU SURE. Програма з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку U-LEAD. Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні. Підтримка України щодо управління міграційними процесами та надання притулку. Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні. Підтримка впровадження транспортної стратегії України. Підтримка політики управління кордоном в Україні. Продовження підтримки реалізації Енергетичної стратегії України. Програма підтримки регіональної політики України. Підтримка комплексного реформування державного управління в Україні.

1.4. Економіка і фінанси підприємства

Підприємство як господарюючий статутний суб'єкт. Напрями його діяльності та права у сфері планування, управління ресурсами, розпорядження доходами і прибутками.

Підприємство як об'єкт купівлі-продажу. Вартість майна та вартість підприємства, методи їх визначення.

Елементи зовнішнього середовища функціонування підприємства: інфраструктура ринку, що обслуговує підприємство, її характеристика (торгово-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, науково-інформаційна тощо). Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. Поняття економічного суверенітету, самоокупності, рентабельності, самофінансування.

Конкурентне ринкове середовище підприємства. Поняття інтенсивності конкуренції. Методичні підходи до визначення інтенсивності конкуренції на базі ринкових часток підприємств-конкурентів. Поняття межі конкурентного ринку. Фактори, що впливають на визначення межі конкурентного ринку. Види конкурентних протиріч, визначення та класифікація конкурентів. Негативні та позитивні чинники наявності конкурентів на ринку. Конкурентна політика підприємства.

Економічні обмеження створення та діяльності підприємства.

Механізм державного регулювання діяльності підприємства. Пряме державне регулювання діяльності підприємства та його механізм. Економічне регулювання та його важелі.

Класифікація підприємств та характеристика їх видів. Економічні особливості різних видів підприємств.

Мета функціонування підприємства на ринку. Поняття головної цілі підприємства. Класифікація цілей та вимоги до їх формування. Стратегічні та тактичні цілі, їх характеристика та особливості реалізації. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу. Дерево цілей, його побудова та зміст. Прибуток як цільова функція діяльності підприємства на ринку. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. Метод визначення «точки беззбитковості», «точки ліквідації», «зони збитковості та прибутковості».

Планування як процес. Його необхідність та доцільність в ринкових умовах.

Принципи планування та їх характеристики. Поняття плану, класифікаційні ознаки та види планів. Система планів економічного та соціального розвитку підприємств, їх зміст. Методи планування, їх характеристики та умови раціонального застосування.

Стратегічне планування, його відмінність від традиційного планування та обмеження у використанні. Поняття стратегії підприємства.

Організаційно-економічні передумови обґрунтування стратегії підприємства: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємств, визначення цілей діяльності підприємства та їх пріоритетності.

Розробка варіантів стратегії. Критерії оцінки їх якості на основі наявного ресурсного забезпечення, глибини обґрунтування, ступеня важливості потенційного результату, ймовірності його досягнення. Діагностика поточної реалізації обраної стратегії: визначення ступеня реалізації стратегії; розробка варіантів її адаптації до діючих умов конкурентного середовища.

Загальна характеристика продукції, яку виробляє та реалізує підприємство. Класифікація продукції підприємства. Поняття «номенклатура продукції» та «асортимент» продукції, що виробляється підприємством; державний класифікатор продукції та послуг.

Методи вимірювання продукції підприємства. Вартісна оцінка продукції. Сутність, показники та методи вимірювання якісного складу продукції. Конкурентоспроможність продукції (послуг); сутність і чинники, що її визначають, система її забезпечення. Методика оцінювання конкурентоспроможності продукції.

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Основні розділи виробничої програми. Класифікація видів продукції підприємства за ступенем готовності, характером об'єкта виробництва, особливостями використання, напрямом збуту.

Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства, їх специфіка по галузях господарювання. Показники виробничої програми: товарна, валова, чиста, умовно-чиста, нормативно-чиста, реалізована продукція. Поняття внутрішньозаводського та валового обороту. Взаємозв'язок між показниками, методика розрахунку, характер використання.

Інформаційне забезпечення розробки виробничої програми.

Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми підприємства.

Фактори, що визначають обсяг виробництва продукції, та їх урахування при формуванні виробничої програми.

Системи та методи планування виробничої програми підприємства. Основні фази процесу планування. Методи планування, визначення необхідного та можливого обсягів виробничої програми підприємства.

Умови оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі. Методичні підходи до оптимізації виробництва у середовищі, критерії оптимізації. Методи і показники оптимального визначення варіантів

виробничої програми. Умови забезпечення виконання виробничої програми підприємства.

Управління обсягами реалізації продукції підприємства, залишками готової продукції.

Оперативне виробниче планування обсягів, ритмічності виробництва та реалізації продукції.

Поняття «виробнича потужність підприємства», «виробнича потужність структурних підрозділів», окремих ланок виробництва, основного виду обладнання. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства.

Фонд часу роботи обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання.

Системи та методи визначення потужності підприємства. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки.

Динамічні показники виробничої потужності: вхідна, вихідна, середньорічна виробнича потужність. Баланс виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства.

Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності. Їх класифікація і характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

Поняття економічних ресурсів та ресурсного потенціалу підприємства. Складові частини ресурсного потенціалу, їх характеристики та взаємозв'язок у процесі виробництва. Особливості ресурсного потенціалу підприємств різних галузей економіки. Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства.

Оптимальне співвідношення ресурсів. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу. Поняття ефективності використання ресурсів підприємства. Показники рентабельності та ресурсовіддачі. Проблеми вартісної оцінки трудових ресурсів підприємства. Чинники, що обумовлюють рівень ефективності використання ресурсів. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Принципи формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.

Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрями

підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат праці на підприємстві.

Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика.

Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників.

Тарифна система, її зміст та умови використання. Сутність контрактної форми оплати праці.

Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Форми та системи преміювання на підприємстві.

Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства.

Зміст плану по праці і порядок його розробки. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. планування загального фонду оплати праці. Методи розрахунку фонду оплати праці.

Сутність та класифікація майнових ресурсів підприємства. Засоби виробництва: їх економічний зміст, характеристика складу. Засоби праці як фактор виробництва та фактор капіталу, взаємозв'язок між ними. Особливості формування засобів праці в умовах ринкової економіки.

Поняття основних засобів підприємства як елемента матеріальних ресурсів. Характеристика складу основних засобів за різними класифікаційними ознаками. Оцінка основних засобів: первісна, поновлена, залишкова вартість. Поняття ліквідаційної вартості.

Фізичний та моральний знос основних засобів. Причини морального зносу та їх характеристика. Економічна природа амортизації основних засобів. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних фондів, коефіцієнти оновлення та вибуття, здатності основних засобів.

Ефективність використання основних засобів: поняття та критерії оцінки. Показники, що характеризують використання основних засобів, їх зміст та методика розрахунку. Аналіз ефективності використання основних засобів. Фактори, що обумовлюють рівень ефективності використання основних засобів та шляхи її підвищення.

Відтворення основних фондів підприємства, умови та форми здійснення.

Порядок та етапи планування основних засобів. Вихідні передумови та методи планування розвитку основних засобів підприємства за видами та формами відтворення.

Сутність та класифікація оборотних засобів підприємства. Суть та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства. Склад матеріальних ресурсів і їх характеристика. Зміст плану матеріально-технічного забезпечення.

Збалансування розміру потреби в ресурсах і джерел її забезпечення. Планування матеріально-технічного забезпечення, його взаємозв'язок із фінансовими можливостями і стратегією розвитку підприємства.

Поняття оптимальної партії постачання та регламенту поставки. Критерії оптимізації партії постачання та обґрунтування її обсягу.

Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами: основні матеріали, допоміжні матеріали, комплектуючі, паливо і електроенергія, інструменти, тара та інше.

Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Види норм і їх характеристика. Методи розробки норм витрат.

Запаси матеріально-сировинних ресурсів підприємства, їх необхідність та призначення. Класифікація виробничих запасів. Показники, що характеризують виробничі запаси, та методика їх розрахунку. Нормування виробничих запасів як важливий етап управління ними. Методи нормування виробничих запасів (сировини та матеріалів, інвентарю та швидкозношуваних предметів праці, інструменту, комплектуючих та ін.). Планування потреби підприємства у виробничих запасах.

Науково-технічний прогрес як основа розвитку та інтенсифікації виробництва. Основні напрями науково-технічного прогресу. Автоматизація та механізація виробництва, показники оцінки їх рівня.

Ефективність науково-технічного прогресу. Методика розрахунку ефективності НТП.

Економічний ефект від впровадження заходів НТП. Методика визначення економічного ефекту, соціальних та економічних результатів впровадження заходів науково-технічного прогресу.

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. Відмінні характеристики підприємства, що визначають особливості формування його фінансових ресурсів. Кругообіг фінансових ресурсів підприємства в перебігу формування його капіталу.

Капітал як складова ресурсів підприємства: характеристика з позицій різних підходів та принципи його формування. Сутнісні характеристики капіталу підприємства. Класифікація видів капіталу підприємства.

Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.

Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.

Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства: поняття, принципи, завдання. Особливості, форми та інструменти банківського та небанківського кредитування підприємства.

Аналіз капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи. Показники оборотності, рентабельності, маневреності капіталу та фінансової стійкості підприємства. Поняття та оцінка вартості і оптимальності структури капіталу підприємства. Економічна додана вартість та особливості її оцінювання. Поняття та методичні підходи до оцінювання ефекту фінансового важеля.

Планування обсягу та структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи. Фактори, які визначають особливості планування капіталу підприємства.

Резерви зростання обсягу, ефективності формування та використання капіталу підприємства.

Сутність понять «витрати», «поточні витрати підприємства», «собівартість продукції, послуг та робіт». Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства.

Класифікація поточних витрат підприємства за місцем виникнення витрат, функціональним призначенням, економічними елементами, способом перенесення на вартість продукції, рівнем еластичності від обсягів виробництва, ступенем однорідності, періодами, за принципами організації управління. Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки.

Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення.

Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства, собівартість продукції та послуг, шляхи їх економії на підприємстві. Поняття та призначення центрів відповідальності за розмір витрат.

Собівартість окремих видів продукції. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Нормативна калькуляція як метод визначення планової собівартості продукції (послуг, робіт тощо). Порядок віднесення витрат на собівартість окремих видів продукції. Розрахунок планової калькуляції. Особливості калькулювання продукції на підприємствах окремих галузей.

Кошторис витрат виробництва - поняття, склад. Послідовність розрахунку витрат виробництва. Собівартість товарної продукції. Методика складання зведеного кошторису витрат виробництва.

Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Фактори, що обумовлюють рівень витратомісткості продукції, робіт, послуг підприємства.

Методи планування поточних витрат підприємства. Розрахунок витрат за техніко-економічними факторами. Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства.

Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. Механізм утворення доходів від звичайної діяльності, доходів від надзвичайних подій

Доходи від операційної діяльності підприємства. Формування доходів (виручки) від реалізації продукції (товарів, послуг, інших активів), інших операційних доходів. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності. Вплив обсягів виробництва, асортиментної та цінової політики підприємства на утворення доходів від операційної діяльності.

Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності підприємств. Інші доходи від звичайної діяльності підприємства.

Місце доходів у системі показників, що характеризують стан та розвиток підприємства. Чинники, що визначають розмір доходів різних галузей економіки. Резерви підвищення доходів.

Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність, цілі та етапи розроблення. Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення. Оцінка можливостей та обґрунтування умов диференціації цін на продукцію підприємства. Напрями забезпечення ефективності цінової політики.

Методичні інструменти аналізу доходів підприємства, факторів, що обумовлюють їх формування. Методи обґрунтування плану-прогнозу доходів в окремих галузях економіки. Системи та методи внутрішнього контролю за доходами підприємства.

Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела утворення.

Види та класифікація прибутку. Механізм утворення валового прибутку, фінансових результатів від операційної діяльності, фінансової та інвестиційної діяльності, фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку.

Показники прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність діяльності підприємства.

Система організаційного забезпечення управління прибутком підприємства. Інформаційна база аналізу прибутку. Системи та методи аналізу прибутку та прибутковості діяльності підприємства. Оцінка достатності прибутку підприємства.

Методика обґрунтування прибутку на плановий період.

Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства.

Системи та методи внутрішнього контролю за прибутком.

Поняття ефективності діяльності підприємства. Показники та критерії ефективності. Система показників ефективності. Основні і допоміжні показники ефективності. Види ефективності діяльності підприємства: класифікація та характеристика.

Методичні засади оцінювання ефективності діяльності підприємства. Критерії ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства.

Розвиток концепції оцінювання результатів діяльності підприємства. Ефективність, результативність та економічність в системі оцінки успішності діяльності підприємства.

Особливості оцінки ефективності основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової.

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його оцінки. Класифікація видів фінансово-майнового стану підприємства. Основні елементи, що визначають фінансово-майновий стан підприємства.

Характеристика основних елементів фінансового стану підприємства. Сутність та класифікація платоспроможності підприємства, показники її оцінки. Поняття ліквідності активів та ліквідності балансу підприємства. Сутність та класифікація фінансової стійкості підприємства, умови її забезпечення. Система абсолютних та відносних показників оцінки фінансової стійкості підприємства. Ділова активність підприємства: сутність та показники оцінки. Майновий стан підприємства: сутність та показники оцінки. Сутність рентабельності підприємства та моделі її оцінки. Позиція підприємства на ринку цінних паперів та показники, що її характеризують.

Методи оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Експрес- та фундаментальна діагностика фінансово-майнового стану підприємства.

Поняття інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Вимоги до інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Методичні підходи до інтегрального оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.

Поняття конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. Конкурентні переваги як базис формування конкурентоспроможності підприємства. Показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства за напрямками його діяльності: виробничої, організаційно-управлінської, кадрової.

Методи узагальнюючої оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Часткові показники конкурентоспроможності та їх характеристика.

Інформаційне забезпечення оцінки конкурентоспроможності підприємства. Визначення підприємств-конкурентів. Напрями та об'єкти оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Прогнозування рівня конкурентоспроможності та умов його досягнення. Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

Поняття «розвиток»; його роль, місце і значення в господарській діяльності підприємства. Типологія процесів розвитку. Основні передумови мотивації підприємства до розвитку. Еволюційна та революційна форми розвитку підприємств. Основні моделі розвитку підприємства.

Поняття життєвого циклу підприємства та основні його етапи.

Загальна характеристика методичних підходів до управління процесами розвитку підприємства.

Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань. Взаємозв'язок між концепціями розвитку підприємства та моделями трансформації підприємств у процесі їхнього розвитку.

Розроблення і реалізація програми (бізнес-проекту) трансформації підприємства. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації суб'єктів господарювання. Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств.

Складові економічної безпеки підприємства. Головна мета та функціональні цілі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.

Система забезпечення економічної безпеки підприємства та її елементи. Головна мета, функціональні цілі та принципи формування системи безпеки підприємства. Елементи системи економічної безпеки підприємства.

Програма забезпечення економічної безпеки підприємства: поняття та типовий формат.

Банкрутство як результат розгортання кризових явищ в діяльності підприємства. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Види банкрутства підприємства. Інститут банкрутства: сутність, цілі та завдання.

Процедура розгляду та прийняття рішення у справі про банкрутство підприємства. Ліквідаційна процедура: порядок та організаційно-фінансові умови її проведення. Санація підприємства як інструмент протидії кризовим явищам: умови, форми та інструменти її проведення.

Предмет курсу «Економіка підприємства»: економічні відносини, що виникають у конкретних сферах господарської діяльності, в процесі обігу товарів, принципи, сучасні методи формування стратегії розвитку підприємництва та обґрунтування кількісних та якісних показників його діяльності.

Мета курсу «Економіка підприємства» - формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних економічних знань щодо аналізу та планування важливих показників господарської діяльності підприємств з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Завданням вивчення курсу «Економіка підприємства» є теоретична та практична підготовка студентів, формування умінь та навичок, якими повинні володіти випускники вищого навчального закладу освіти із відповідною кваліфікацією.

Підприємство як господарюючий статутний суб'єкт. Напрями його діяльності. Елементи зовнішнього середовища функціонування підприємства. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. Поняття економічного суверенітету, самоокупності, рентабельності, самофінансування. Механізм державного регулювання діяльності підприємства. Класифікація підприємств та характеристика їх видів. Економічні особливості різних видів підприємств.

Мета функціонування підприємства на ринку. Поняття головної цілі підприємства. Класифікація цілей та вимоги до їх формування. Стратегічні та тактичні цілі, їх характеристика та особливості реалізації. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу. Дерево цілей, його побудова та зміст. Прибуток як цільова функція діяльності підприємства на ринку. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. Метод визначення «точки беззбитковості», «точки ліквідації», «зони збитковості та прибутковості».

Планування як процес. Принципи планування та їх характеристики. Поняття плану, класифікаційні ознаки та види планів. Методи планування, їх характеристики. Стратегічне планування.

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Основні розділи виробничої програми. Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства. Показники виробничої програми: товарна, валова, чиста, умовно-чиста, нормативно-чиста, реалізована продукція. Поняття внутрішньозаводського та валового обороту.

Поняття "виробнича потужність підприємства". Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу роботи обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання. Динамічні показники виробничої потужності: вхідна, вихідна, середньорічна виробнича потужність.

Поняття економічних ресурсів та ресурсного потенціалу підприємства. Складові частини ресурсного потенціалу, їх характеристики та взаємозв'язок у процесі виробництва.

Суть та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства. Склад матеріальних ресурсів і їх характеристика. Планування матеріально-технічного забезпечення, його взаємозв'язок із фінансовими можливостями і стратегією розвитку підприємства. Система організації постачання матеріальних ресурсів, підходи до її здійснення. Поняття оптимальної партії постачання та регламенту поставки. Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами. Норми витрат як основа визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах. Запаси матеріально-сировинних

ресурсів підприємства, їх необхідність та призначення. Класифікація виробничих запасів. Нормування виробничих запасів. Планування потреби підприємства у виробничих запасах.

Поняття основних фондів підприємства як елемента матеріальних ресурсів. Характеристика складу основних фондів за різними класифікаційними ознаками. Оцінка основних фондів: первісна, поновлена, залишкова вартість. Поняття ліквідаційної вартості. Фізичний та моральний знос основних фондів. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Показники, що характеризують стан та рух основних фондів. Методи розрахунку середньорічної вартості основних фондів, коефіцієнти оновлення та вибуття, здатності основних фондів. Ефективність використання основних фондів: поняття та критерії оцінки.

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Методи нормування витрат праці на підприємстві. Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика. Форми та системи преміювання на підприємстві. Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства. Штатний розклад, його призначення та порядок складання. Планування загального фонду оплати праці.

Науково-технічний прогрес (НТП) як основа розвитку та інтенсифікації виробництва. Основні напрями науково-технічного прогресу. Автоматизація та механізація виробництва, показники оцінки їх рівня. Ефективність науково-технічного прогресу.

Сутність понять «витрати», «поточні витрати підприємства», «собівартість продукції, послуг та робіт». Класифікація поточних витрат підприємства. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Кошторис витрат виробництва - поняття, склад. Послідовність розрахунку витрат виробництва. Системи та методи внутрішнього контролю за поточними витратами.

Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. Формування доходів (виручки) від реалізації продукції (товарів, послуг, інших активів), інших операційних доходів. Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності підприємств. Методичні інструменти аналізу доходів підприємства, факторів, що обумовлюють їх формування. Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела утворення. Види та класифікація прибутку. Показники прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність діяльності підприємства.

Поняття ефективності діяльності підприємства. Показники та критерії ефективності. Система показників ефективності. Поняття конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. Показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства за напрямами його діяльності: виробничої, організаційно-управлінської, кадрової.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

1. Тестування триває 1 годину (60 хвилин).
2. Білет письмового тестування з фахових дисциплін складається з 50 закритих тестових завдань. Вступнику потрібно обрати лише одну правильну (найбільш повну) відповідь.
3. Якщо відповідь на тест надана правильно, то виставляється максимальний бал (4 бали).
4. Якщо відповідь на тестові завдання є неправильною, то виставляється 0 балів.
5. Максимальна сума балів, яку може набрати абітурієнт, складає 200.
6. Мінімальна сума балів з випробування дорівнює 100.
7. Факт ознайомлення вступника з правилами проведення тестування та інструкцією засвідчується його особистим підписом на обкладинці бланку тестових завдань. Будь-які позначки на бланку тестових завдань, які можуть дешифрувати роботу вступникові робити суворо заборонено.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Міжнародна економіка

1. Дахно І. І. *Світова економіка : навч. посібник*. К. : Центр учбової літератури, 2008, 280 с.
2. Козак Ю. Г. *Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях : підручник*. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2017. Систем. вимоги: AcrobatReader. Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/CUL/Mizhnarodna_economika_Kozak.pdf.
3. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. з дисциплін "Міжнародна економіка" та "Міжнародні економічні відносини" для студентів спец. 292 "Міжнародні економічні відносини" всіх форм навчання / Босак А. О. [та ін.] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка", Навч.-наук. ін-т економіки і менеджменту, Каф. менеджменту і міжнар. підприємництва, Львів : Міські інформ. системи, 2017, 364 с.
4. *Міжнародна економіка : підручник / за ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича ; [Білоцерківець В.В., Завгородня О.О., Лебедева В.К., Тарасевич В.М., Золотарьова О.В., Лазебник Л.Л., Летуца О.В., Леонідов І.Л., Литвинова О.М., Магдич А.С., Мельник Л.Г., Перова О.А., Рябцева Н.В.]*. К. : Центр учбової літератури, 2012, 416 с.
5. *Міжнародна економіка : підручник : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. А. А. Мазаракі*, К. : КНТЕУ, 2014, 564 с.
6. *Міжнародний бізнес : навч. посіб.* / [Орехова Т. В. та ін. ; під заг. ред. Т. В. Орехової] ; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса. - Вінниця : Нілан, 2017. - 424 с.
7. *Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність : навч. посібник / [Т. О. Зінчук, О. Д. Ковальчук, Н. М. Куцмус, Т. В. Усюк, П. В. Пивовар, В. С. Данкевич, О. А. Прокопчук, І. В. Горбачова]*. Київ: Центр учбової літератури. 2017. 512 с.
8. *Основи підприємницької діяльності : навч. посіб. для ун-тів* / Богдан М. Пунько. - Львів : ГАЛИЧ-ПРЕС, [20--] . - ISBN 5-7763-8781-7. Т. 2 : Міжнародний бізнес = Internationalbusines. - 2018. - 415 с.
9. Бугас В. В. *Міжнародна економіка : навч. посіб. для студентів усіх форм навчання ф-ту економіки та бізнесу* / В. В. Бугас, В. С. Кудлай, В. В. Бугас ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. - Київ : КНУТД, 2014. - 94 с.
10. Вдовиченко А.М. *Тіньова міжнародна торгівля: макроекономічна теорія та фіскальні наслідки для України : монографія* / [Вдовиченко А. М. та ін. ; за заг. ред. Д. М. Серебрянського] ; Нац. ун-т держ. податк. служби України, НДІ фін. права. - К. : Алерта, 2014.
11. Войнова Є.І. *Світовий ринок страхових та фінансових послуг: структурні зрушення та конкурентоспроможність країн : монографія* / Є. І. Войнова ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Одеса : ОЛДІ ПЛЮС, 2018., 549 с.
12. Князь С.В. *Міжнародна торгівля і фінанси : навч. посіб.* / С. В. Князь, М. Т. Бець, Г. Л. Вербицька ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. В. Князя ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016.
13. Липов В.В. *Міжнародна економічна інтеграція : практикум* / В. В. Липов ; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. - 202 с
14. Мельник Т.М. *Українсько-угорські зовнішньоторговельні відносини в умовах євроінтеграції : ситуац. вправа (КЕЙС) з дисципліни "Міжнародна економіка"* / [Т. М. Мельник, І. Л. Федун, Н. Г. Калюжна] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Каф. міжнар. екон. відносин. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017.
15. *Міжнародні фінанси : підручник* / [О. М. Мозговий та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Мозгового ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2016. - 515 с.
16. Ножовнік О. *Міжнародна торгівля, оподаткування та страхування для бізнесу: огляд ключових проблем : навч. посіб. з англ. мови проф. спілкування для студ. напрямку*

- підготов. "Міжнародна економіка" / Олег Ножовнік ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". - К. : [б. в.], 2013.
17. Рожкова Т.С. Міжнародна торгівля : підручник / Т. С. Рожкова ; Київ. міжнар. ун-т, Ін-т міжнар. відносин, Каф. міжнар. екон. відносин = Internationaltrading : manual / TatianaRozhkova. - Київ : КиМУ, 2015. - 665 с.
 18. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка : підручник / Є. В. Савельєв, І. Я. Зварич. - 4-е вид., переробл. та допов. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 424 с.
 19. Світова економіка : підручник / [О. І. Шнирков та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук О. І. Шниркова, д-ра екон. наук В. І. Мазуренка, д-ра екон. наук О. І. Рогача ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2018. - 607 с.
 20. Цевух Ю.О. Міжнародна міграція робочої сили як чинник економічного розвитку країн : монографія / Ю. О. Цевух, С. О. Якубовський ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т математики, економіки та механіки. - Одеса : ОНУ, 2017. - 272 с.
 21. Целуйко О. ЗЕД: вихід на експорт, робота з митницею, міжнародні перевезення : практ. керівництво / [редкол: О. Целуйко (шеф-ред.), В. Якимашенко, З. Омельницька]. - Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, 2016. - 95 с.

3.2. Міжнародна економічна діяльність України

1. Багрова І. В., Гетьман О. О., Власюк В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : Навч. посібник / За ред. Багрової І.В. К : Центр навчальної літератури, 2004. 384с.
2. Кухарська Н. О. Міжнародна економічна діяльність України : Навч. посібник / Н. О. Кухарська, С. К. Харічков. – Х : Одіссей, 2007. 456с.
3. Михайлова Л. І., Волченко Н. В., Зінчук Т. О., Кваша С. М. Євроекономічна інтеграція України : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2013. 136 с.
4. Міжнародна економіка : Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча та ін. ; За ред. А.П. Румянцева. – 3-тє вид., перероб.ідопов. – К : Знання, 2007. 479с.
5. Міжнародна економіка : підручник / В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня, В. К. Лебедева та ін. ; за ред. А. О. Задої, В. М. Тарасевича. – К. : Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
6. Міжнародна економічна діяльність України : опорний конспект лекцій / авт.: Т. М. Мельник, І. В. Таран. – К. : КНТЕУ, 2012. 223 с.
7. Міжнародна макроекономіка : навч. посібник / Ю. Г. Козак, Ю. М. Пахомов, Н. С. Логвінова та ін. ; за ред. Ю. Г. Козака, Ю. М. Пахомова, Н. С. Логвінової. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : Центр учбової літератури, 2012. 400 с.
8. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : Підручник. К : КНЕУ, 2003. 948с.
9. Редькіна В. А. Торговельно-економічні відносини України з країнами Організації чорноморського співробітництва в умовах світової фінансово-економічної кризи / В. А. Редькіна // Зовнішня торгівля: право та економіка. -2009. С.40-44.
10. Стратегія посткризового розвитку зовнішньоекономічного сектора України : монографія / за ред. А. А. Мазаракі ; [А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, В. В. Юхименко, В. М. Костюченко, Л. П. Кудирко, Н. А. Гринюк, О. В. Кам'янецька, А. В. Бохан, Г. В. Дугінець та ін.]. К. : КНТЕУ, 2014. 652 с.
11. Шевчук В. О. Міжнародна економіка : теорія і практика : підручник / В. О. Шевчук. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Знання-Прес, 2008. 663с.
12. Економіка США : учебник / под ред. В.Б. Суяна. – 2-е изд., испр. – М. : Экономистъ, 2008. 832 с.
13. Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Юхименко В. В., Костюченко В. М., Тарасюк М. В., Кудирко Л. П., Гринюк Н. А., Кам'янецька О. В., Донченко О. О., Бохан А. В., Дудчак О. В., Туницька Ю. М., Головня Ю. І., Покотилюк Л. П., Таран І. В., Ладиченко К. І., Іксарова Н. О.

Структурна переорієнтація зовнішньої торгівлі у системі факторів економічного зростання : монографія / за заг. ред. А. А. Мазаракі. К. : КНТЕУ, 2016. 652 с.

3.3. Європейська інтеграція

1. *Воронкова В. Г., Кіндратець О. М., Жадько В. А., Катаєв С. Л., Резанова Н. О., Алексеєнко І. В., Товарниченко В. О., Бабич О. Б., Мельник В. В., Коваленко Є. О., Сергієнко Т. І., Ажажа М. А. Політика європейської інтеграції : Навч. посіб. / За ред. В.Г. Воронкової. К : Професіонал, 2007. 512с.*
2. *Глосарій термінів політики, що базується на доказах (Glossary of Terms on Evidence based Public Policy). Редактори: Л. Гонюкова, О. Кілієвич, М. ван ден Муйзенберг. Глосарій розроблено за сприяння Проєку ЄС «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» ‘Association4U’. 2018.*
3. *Євроатлантична інтеграція України: шлях до демократії: аналітичні матеріали підготовлені двосторонньою україно-болгарською експертною групою. Київ, 2009. 40 с.*
4. *Європейська інтеграція : навч. посібник / за ред. М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 344 с.*
5. *Європейська інтеграція : опорний конспект лекцій / авт.: Т. М. Мельник, Л. П. Кудирко, Ю. І. Головня, А. В. Бохан, Н. О. Іксарова, К. І. Ладиченко. Київ : КНТЕУ, 2016. 110 с.*
6. *Європейський Союз. Посібник для журналістів. Представництво Європейського Союзу в Україні, Київ. 2020. 136 с.*
7. *Європейські інструменти для розвитку малого та середнього бізнесу України. Бакун Ю., Бойко В., Олексенко Р., Селінний М., Стельмах О., Хоботня С., Чабак Л. Міжнародний фонд відродження. Київ. 2020. 22 с.*
8. *Історії успіху реформ. Збірка / За заг. ред. Ірини Коссе; Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К. : 2019. – 260 с.*
9. *Кордон М. В. Європейська та Євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 172 с.*
10. *Леонова А. О., Давидова В. П., Новачук О. О. Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України : навч.-метод.посіб. Київ : Кондор, 2007. 390 с.*
11. *Михайлова Л.І., Волченко Н. В., Зінчук Т. О., Кваша С. М. Євроекономічна інтеграція України : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 136 с.*
12. *Партнерство заради безпеки: досвід країн НАТО та українська перспектива : за заг. ред. О. І. Соскіна. Київ : Інститут трансформації суспільства, 2007. 336 с.*
13. *Сидорук Т.В. Європейська інтеграція України [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Тетяна Сидорук, Віктор Павлюк, Валерій Малькін ; Нац. ун-т "Остроз. акад." - Л. : ПАІС, 2016. - 270 с.*
14. *Скороход І.С. Євроатлантична інтеграція та національна безпека України [Текст] : метод. рек. / І. С. Скороход ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ф-т міжнар. відносин, Каф. міжнар. екон. відносин. Луцьк : РВВ Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2016. - 23 с.*
15. *Україна на шляху до європейської інтеграції: економічна безпека, переваги вибору : [монографія] / [за ред. В. М. Нижника]. - Хмельницький : ХНУ, 2017. - 307 с.*

3.4. Економіка та фінанси підприємства

1. *Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор, 2016, 378 с.*
2. *Господарський кодекс України : чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 15 липня 2017 року : (відповідає офіційному текстові), Київ : Центр*

- учбової літератури, 2017, 151 с.
3. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2012, 304 с.
 4. Економіка підприємства : опорний конспект лекцій. Київ : КНТЕУ, 2016, 120 с
 5. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посібник. К. : КНТЕУ, 2012, 328 с.
 6. Економіка та фінанси підприємства : опорний конспект лекцій. Ч. 1. К. : КНТЕУ, 2014, 131 с.
 7. Калініченко О. В. Економіка підприємства : практикум : навч. посібник. К. : Кондор, 2012, 600 с.
 8. Круп'як Л. Б. Управління трудовими ресурсами організації : навч. посібник. К. : Кондор, 2013, 278 с.
 9. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручник К. : Центр учбової літератури, 2013, 504 с.
 10. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2013, 504 с.
 11. Нестерчук Ю.О. Економіка підприємства : навч.метод.Посібник. Вінниця : Едельвейс і К, 2014, 372 с.
 12. Потенціал підприємства: формування та використання підручник, К. : Центр учбової літератури, 2013, 248 с.
 13. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посібник. К. : Ліра-К, 2013, 497 с.

УХВАЛИЛИ

Завідувач кафедри
економіки та міжнародних відносин

В. Хачатрян

ПОГОДЖЕНО

Голова фахової
атестаційної комісії

Л. Сікорська

Начальник
навчально-методичного відділу

Т. Шевчук